

Beleidsplan

Sociale Veiligheid en Welbevinden

2019-2023

1. Visie, doelen en uitgangspunten

1.1. *De Vreedzame School als preventiekader*

Hiermee leggen wij verantwoording af en beschrijven wij hoe wij preventief zorgen voor een veilige school.

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op 't Speel- Kwartier is het programma van De Vreedzame School.

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we kinderen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociaal-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de school als gemeenschap.

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal/ lezen, rekenen, schrijven, lichamelijke ontwikkeling en de zaakvakken, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van kinderen. Dat het mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Onze missie is dat elk kind met plezier naar school gaat, daarbij zichzelf durft te zijn, zich geaccepteerd voelt én zich veilig voelt op 't Speel- Kwartier, waardoor het zich optimaal kan ontwikkelen. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Dit beleid is geschreven vanuit de visie van 't Speel- Kwartier.

Onze missie is dat elk kind met plezier naar school gaat, daarbij zichzelf durft te zijn, zich geaccepteerd voelt én zich veilig voelt op 't Speel- Kwartier, waardoor het zich optimaal kan ontwikkelen.

Doelstelling:

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen elkaar aanspreken op deze regels en afspraken, wanneer zich ongewenste situaties voordoen.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Door positieve aandacht te geven aan gewenst gedrag, dit gedrag stimuleren. Wat je aandacht geeft groeit!

Wat is gewenst gedrag?

- Leerlingen gaan respectvol met elkaar om.
- Leerlingen zijn in staat om te gaan met verschillen en deze te waarderen.
- Leerlingen lossen geschilpunten op vanuit win-win-denken en met gebruik van een stappenplan.
- Leerlingen kunnen reflecteren op eigen gedrag.
- Leerlingen werken samen en helpen elkaar.
- Leerlingen voelen zich verantwoordelijk voor het eigen handelen.
- Leerlingen voelen zich verantwoordelijk voor de groep, school en omgeving.

Wat doen de leerkrachten om het gewenste gedrag te stimuleren en te laten groeien?

- Op alle genoemde gebieden is voorbeeldgedrag zichtbaar, naar de leerlingen, de ouders, elkaar en naar anderen.
- Zorgen voor orde, structuur en duidelijkheid.
- Communiceren op een open, positieve en stimulerende wijze.
- Het aannemen van een goede luisterhouding.
- Pedagogisch handelen afstemmen op de (emotionele) behoeften van de leerlingen.
- Vertrouwen hebben en geven aan leerlingen, ouders en elkaar.

We maken onderscheid tussen pesten en plagen.

2. De veiligheidsthermometer

We gaan structureel na of de doelen van De Vreedzame School wel gehaald worden, met behulp van de veiligheidsthermometer groep 3 en 4 (zie bijlage 1) en voor groep 5-6-7-8 werken wij met de vragenlijst kwaliteitskaarten WMK (Zie bijlage 2). Voor de kleutergroepen wordt er door de IB-er een observatie gedaan naar het pedagogisch klimaat en sociaal welbevinden door de IB-er of één keer per twee jaar door een teamlid uit het actieteam gedrag. Op deze manier krijgen wij inzicht in de beleving van de sociale veiligheid, in de feitelijke aantasting van de sociale veiligheid en het welbevinden van de kinderen. Wij hebben voor de veiligheidsthermometer de norm gesteld op 85% en voor de vragenlijst kwaliteitskaarten hebben wij de norm gesteld op 3.0.

Analyse van de resultaten van de veiligheidsthermometer vindt plaats op drie niveaus:

1. Op individueel niveau zal de groepsleerkracht de resultaten van zijn of haar kinderen bekijken (de individueel ingevulde vragenlijst), en nagaan of er op individueel niveau direct actie nodig is. Bij opvallende zaken ligt het voor de hand om eerst een individueel gesprekje te voeren met de kinderen die het betreft. Met name als kinderen voor een score bij bepaalde vragen 'altijd' of 'onveilig' hebben gekozen (de meest negatieve score) is er reden voor zorg en nader onderzoek. Soms worden de antwoorden van kinderen beïnvloed door recente, negatieve gebeurtenissen, en moet er niet zo zwaar getild worden aan de uitslag. Maar soms is er sprake van langdurige problematiek, en is er een aanpak nodig.
2. Ook op groepsniveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. (zie bijlage)

Eerst vindt een analyse plaats van de mogelijke oorzaken van een negatieve uitslag. Herkent de groepsleerkracht de score?

Komt de score overeen met de eigen indruk?

Welke kinderen zijn opvallend?

Passend bij het gedachtegoed van Vreedzaam is er een bespreking met de groep zelf. De groepsleerkracht vat de resultaten samen, en bespreekt deze met de groep.

3. Op schoolniveau zullen (in de stuurgroep Vreedzaam, waarin ook de directie zitting heeft) de resultaten van alle groepen worden besproken. Hierbij gaat de aandacht uit naar een vergelijking van de verschillende groepen met elkaar én naar een vergelijking met voorgaande jaren. Is er sprake van een negatieve of een positieve ontwikkeling? Zo ja, hoe komt dat? Hierbij worden tevens de acties geëvalueerd die vorig jaar zijn ondernomen om de veiligheid te vergroten.

3. Werken Met Kwaliteitskaarten en sociale veiligheid

De sociale veiligheid bij de kinderen van groep 5 t/m 8 wordt gemeten met de vragenlijst WMK sociale veiligheid. Dit gebeurt digitaal. De uitslagen worden bestudeerd en geanalyseerd door de directie en het team. (zie bijlage 2). Hierbij wordt gekeken naar de score van de vragenlijsten. Als er gescoord wordt onder de norm dan volgt er een interventie op of groepsniveau, groepjesniveau of kindniveau (zie de stappen bij punt 2). Als een kind buiten de groep valt dan wordt er ingezoomd op dit aspect van de groep. Hierbij worden er interventies ingericht op o.a. de sociale competenties die een kind of groep nodig heeft.

4. Sociale veiligheid en het voorkomen van pesten

Zoals we hiervoor al aangaven leggen we met het programma van De Vreedzame School fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die kinderen in alle groepen ondergaan:

4.1. Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Kinderen zijn gevoelig voor de vraag: 'wat wordt er hier van mij verwacht?'

Om positief gedrag van kinderen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- de grondwet en het logo van De Vreedzame School hangen zichtbaar in de school;
- directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de grondwet;
- aanwezigheid van een MT- lid bij de ingang van de school om de kinderen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken op rennen, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.

4.2. De klas en school: een gemeenschap

We willen alle kinderen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen. Dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de klas of de school minder leuk zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door:

- kinderen veel te laten samenwerken met verschillende kinderen (met behulp van coöperatieve werkvormen),
- door samen omgangsafspraken te maken
- samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen
- als klas presentaties voor andere klassen te verzorgen, of andere activiteiten met elkaar te ondernemen.
- Aan het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen (met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School).
- De groepsleerkrachten maken vanaf groep 3 een sociogram na drie weken onderwijs om inzicht te verschaffen in de sociale interactie in de groep. De uitkomst wordt indien nodig gedeeld met de ouders in het welbevindingsgesprek dat in oktober plaats vindt.

Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Het maakt veel uit of kinderen zich verbonden voelen met de school als geheel als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan – als het goed is – uit alle andere kinderen, alle leerkrachten en alle ouders.

4.3. Investeren in de relatie met de kinderen

We vinden het heel belangrijk dat alle kinderen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dit is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de kinderen in hun groep en in de onderlinge relatie van de kinderen. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar tussen de bedrijven door met iedere leerling een gesprekje voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd. Deze gesprekken komen gedurende het schooljaar regelmatig terug.

De IB-er en directeur voeren curatieve en preventieve gesprekken met kinderen individueel en/of groepjes kinderen met als doel de sociale interactie in de school te vergroten en te versterken. Deze collega's zijn specialist in het coachen van kinderen. Daarbij geven zij eventueel ondersteunende lessen in de groep.

4.4. Kinderen worden mede verantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen kinderen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas.

Bij ons op school krijgen kinderen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven kinderen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen. Zo werken we met leerling mediators en een leerlingenraad rond klas overstijgende zaken. We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de kinderen dat ze op kunnen en moeten komen voor gepeste medekinderen, dat ze 'verdedigers' kunnen zijn.

4.5. **Opstekers**

We streven naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hier toe te komen is het geven van 'opstekers', of complimenten.

Mensen hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een 'opstecker'.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten en het gevoel hebben dat het er toe doet dat ze er zijn.

4.6. **Een grondwet: basisregels in de school**

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar kinderen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een **grondwet**: een set **basisregels** die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag.

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma van De Vreedzame School dat kinderen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

- 1 We horen bij elkaar
- 2 We lossen conflicten zelf op
- 3 We hebben oor voor elkaar
- 4 We hebben hart voor elkaar
- 5 We dragen allemaal een steentje bij
- 6 We zijn allemaal anders.

De grondwet van 't Speel- Kwartier luidt:

Veiligheid:

Wij willen dat iedereen zich veilig voelt

Verschillen:

Iedereen mag zichzelf zijn

Verantwoordelijkheid:

Wij gaan goed om met elkaars eigendom

Deze grondwet vormt een kader voor gewenst gedrag: 'Zo doen we het op onze school!' Deze grondwet is vervolgens zichtbaar in de algemene ruimtes en in iedere groep. De grondwet staat ook op onze website en in de schoolgids. Tijdens de kennismakingsavond aan het begin van ieder schooljaar presenteert de directeur in iedere groep deze grondwet aan de ouders.

Tijdens de kennismakingsgesprekken met ouders van nieuwe kinderen wordt de grondwet ter sprake gebracht.

Deze **grondwet** vormt een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'.

In de groepen kunnen de volgende groepsregels gelden:

- We zorgen er voor dat ieder kind zich prettig voelt in de groep
- We komen niet aan de ander als de ander dit niet wil.
- We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden
- Conflicten lossen we samen op
- Iedereen is anders; we respecteren elkaar zoals we zijn.

In de lessen van De Vreedzame School (in blok 1) wordt samen met de kinderen gesproken over de grondwet, de eigen groepsregels en de omgangsafspraken die elke klas met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is.

De *regels* worden door volwassenen opgesteld, de kinderen maken samen *omgangsafspraken*. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1, maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke **groepsregels** er gelden in de klas (deze hoeven niet zichtbaar in de klas te hangen). Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet op schoolniveau, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondwet. 'De grondwet geldt voor de hele school en dit zijn de regels van de groep!' Om die reden zijn de grondwetregels in iedere groep aanwezig en hangt de grondwet in elke groep. Vervolgens wordt in elke groep samen met de kinderen **omgangsafspraken** gemaakt en op een afsprakenposter of op gele stroken vastgelegd: 'Zo willen we het in onze groep'. Deze hangen vervolgens zichtbaar in de klas.

4.7. Aanleren en handhaven van gedragsregels

Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Wij oefenen we de gedragsregels met de hele klas.

Het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is belangrijk. De volgende stap: het **handhaven** van regels vraagt ook iets van het **gedrag van de leerkracht** (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- modelgedrag vertonen;
- kinderen herinneren aan de regel;

- kinderen bevragen als zij het lastig vinden zich aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- met de kinderen meelopen, of boven of beneden staan kijken op de trap;
- kinderen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- alle leerkrachten in de klassen regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de kinderen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

4.8 Bij het overtreden van de regels

Er zullen altijd situaties zijn waarbij kinderen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- **Relatie:** we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- **Autonomie:** We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- **Competentie:** We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Een ander belangrijk aspect van een 'zinnvolle' straf is **eigenaarschap**. Straffen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Als de leerling inziet dat zijn of haar gedrag de grens van het toelaatbare nadert of overschreden heeft. Dat gebeurt vaak pas als het kind mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van het kind dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan aan het kind gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen. Indien dat het geval is, luidt de vraag: 'Hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

4.9. Pesten versus plagen

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer kinderen;
- Als er sprake is van een ongelijke machtsverhouding, het ene kind is sterker dan het andere.
- Als de ander moeite heeft zich te verdedigen. Het is steeds dezelfde die wint of verliest.

4.9.2. Plagen

- Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen hetzelfde kind gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten.
- De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten.
- Plagen is manier om grenzen te verkennen: hoever kan ik gaan? Plagen verduidelijkt iemands sterke en zwakke punten.
- Plagen is een spel, niet altijd leuk maar nooit bedreigend.
- Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan.

Pesten is van een andere orde dan plagen. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het pesten onvergelijkbaar met plagen.

Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme.

We leren kinderen ook het onderscheid tussen pesten en een conflict.

Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een ruzie, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld.

Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap en dat je het recht hebt om jezelf te zijn. Daarnaast heb je ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft.

Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin eerder sprake is van verbinding, dan concurrentie of competitie. Een school met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten.

Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

4.9.3. Aanpak van sociale onveiligheid en pesten:

Als er zich dus toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van kinderen.

In de navolgende paragrafen worden de onderscheiden stappen toegelicht.

Afname van de veiligheidsthermometer

Preventief programma de Vreedzame School

Preventief toezicht en overzichtelijkheid vrije ruimtes

Ingrijpen bij plagen

Een oplossingsgerichte pestaanpak
Schorsing

4.10. Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Kinderen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en ondersteuning daarbij van volwassenen) ook toezicht nodig. Kinderen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep kinderen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen:

- schoolplein (bij in- en uitgaan van de school)
- schoolplein (pauzes)
- de trappen in school (bij binnenkomst, in pauzes en naar huis gaan)
- naar de gymzaal lopen
- bij feesten en voorstellingen in de aula

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de kinderen geformuleerd welk gedrag van de kinderen in welke situaties wordt verwacht.

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op onze Vreedzame School vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind er toe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat.
- Een kwartier voor aanvang van de school, gaat één leerkracht alvast op het schoolplein staan en maakt actief contact met de al aanwezige kinderen.
- De groepsleerkracht staat bij de deur als deze open gaat en verwelkomt elk kind persoonlijk.
- Het niet- onderwijzend personeel staat verdeeld door de school en begroet de kinderen met hun ouders.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor álle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met toelaatkomers. Hier zijn afspraken over gemaakt. (de groepsleerkracht neemt telefonisch contact op met de ouders van de te laatkomer, als dit niet voldoet neemt de directeur contact op met de ouders)

- Na schooltijd lopen er elke dag professionals mee naar buiten.

Bij gymnastiek

- We lopen of fietsen op een afgesproken manier naar de gymzaal en terug naar de school.
- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen.
- Conflicten lossen we met elkaar op.

Op de gang

- We lopen op een afgesproken manier op de gang.
- We gaan via afgesproken routes naar onze klas.

Tijdens een voorstelling of gezamenlijke viering:

- We hebben duidelijke regels voor ons gedrag bij een voorstelling of gezamenlijke viering.

4.11. De Praatraad (Leerlingenraad)

Wij kiezen ervoor als school om bij het bevorderen van de sociale veiligheid binnen de school zoveel mogelijk de kinderen in te schakelen. Zodra er een gevoel van onveiligheid wordt gesignaleerd, bespreken we dat in het team én we betrekken de kinderen erbij om na te denken over wat er nodig is om een als onveilig ervaren situatie of locatie weer veilig te maken. Dat doen we o.a. met behulp van de leerlingenraad. In de praatraad wordt gesproken over: de sfeer in de groepen, de lessen van de Vreedzame school en de TussenSchoolse Opvang.

De leerlingenraad bestaat uit kinderen uit de groepen 5 t/m 8 die door de groep op democratische wijze zijn gekozen.

5. Weerbaarheid/ Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op **plaagsituaties** in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. Ook kunnen we de mediators vragen te helpen.

Als een leerling zich geplaagd voelt nemen wij dit serieus en gaan we met dit kind in gesprek over de beleving van het plagen. De lessen uit de Vreedzame School zijn hierin ondersteunend.

6. Aanpak mbt tot pesten

6.1. Signalering van pesten

De signalering van pestgedrag kan op de volgende manieren gebeuren:

- De ouders melden het pesten
- De leerling meldt het pesten
- De medeleerlingen melden het pesten
- De leerkracht merkt het pesten op
- Uit de veiligheidsthermometer of vragenlijst WMK komt pestgedrag naar voren

6.2. Aanpak bij pesten:

1. Dit altijd in overleg met de intern begeleider.
2. Elk kind in de groep vult een pesttest(bijlage 6) in op papier. Dit gebeurt met de tafels in de zg. toets- stand.
3. De groepsleerkracht analyseert de pesttesten en bepaalt wie er gepest wordt/ worden en wie de pester is. Dit wordt gemeld bij het MT
4. De groepsleerkracht stelt de betreffende ouders telefonisch op de hoogte van de uitkomst van de pesttest en stelt de ouders op de hoogte van de vervolgstappen.
5. De groepsleerkracht gaat in gesprek met het gepeste kind (kinderen) en vult samen pestbriefje 1 (bijlage 7) in. Dit is altijd een 1 op1 gesprek
6. De groepsleerkracht gaat 1 op1 in gesprek met genoemde pester(-s) en bespreekt het aantal keren dat de pester wordt genoemd door de anderen in de pesttest. Vervolgens wordt de groene pestbrief 1 bekeken en besproken.
7. Ten slotte vult de pester zelf pestbriefje 2 (bijlage 8) in

Actie 1 t/6 in 1 week afronden.

Vervolgens gaat de groepsleerkracht in gesprek met de ouders . Dit kan met alle ouders tegelijk of met ouders apart. Afhankelijk van de situatie zal er een MT lid bij dit gesprek aanwezig zijn. Het gepeste kind krijgt een groene brief gekopieerd mee naar huis om door ouders te laten ondertekenen. De pester krijgt een groene en gele brief* gekopieerd mee naar huis om door ouders te laten ondertekenen.

Daarna:

Wordt er gestart met een positieve gedragskaart* voor de pester . Vooraf bespreken wat er op de stippellijn wordt ingevuld. Dagelijks melden bij de groepsleerkracht.

Twee weken later:

Evaluatiegesprekken (1op1) met alle betrokken kinderen. Is het pesten gestopt?

Als de gedragskaart compleet is wordt er een beloning gegeven.

*Zie bijlagen

6.3. Als er geen verbetering optreedt

Wanneer er na de interventies geen verbetering optreedt kunnen de volgende stappen worden ondernomen:

Wij werken preventief samen met de wijkagent en het Centrum voor jeugd en gezin

De pester moet nablijven totdat alle kinderen naar huis zijn vertrokken

Pester blijft één of meerdere pauzes binnen

Gesprekken met leerling en ouders over het pestgedrag en wat dit doet met het gepeste kind.

Tijdelijke plaatsing in een andere groep

Tijdelijke plaatsing op een andere school

Advisering voor het zoeken naar deskundige hulp, via het Centrum voor Jeugd en Gezin.

In extreme gevallen schorsing of verwijdering van school (zie aldaar)

6.4. Schorsing en verwijdering

Als de veiligheid van kinderen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen. Als er een noodzaak is om stevig op te treden, dan hanteren we onderstaand protocol dat voor alle betrokkenen helder aangeeft welke stappen worden gezet als er sprake is van een extreme situatie. Hiervoor verwijzen wij naar het protocol "schorsing en verwijdering".

Kinderen die het gevoel van veiligheid van anderen schade toebrengen door hun houding of gedrag (te denken valt aan: vechten, slaan, bedreigen, schelden e.d.) waardoor medeleerlingen en/of leerkrachten zich onveilig voelen, kiezen ervoor zich niet aan de schoolregels te houden en op die manier hun verbinding met de groep te verbreken. Ook hiervoor verwijzen wij naar het protocol "schorsing en verwijdering".

Soms kan het gedrag van de ouders verstorend werken op de goede relatie die tussen school en ouders behoort te bestaan om de eerste taak van een school te bereiken, namelijk het geven van goed onderwijs aan een leerling. Er behoort een gezonde wisselwerking te zijn tussen opvoeders en de leerkrachten met inachtneming van ieders rol ten opzichte van de leerling. Dit betekent overigens dat een gezonde kritische opstelling van ouders ten opzichte van het onderwijs dat hun kind ontvangt deze wisselwerking alleen maar ten goede kan komen. De school zet zich tot uiterste in om goed onderwijs te verzorgen, maar is daarbij niet onfeilbaar, zodat het meedenken van ouders in dezen alleen maar de kwaliteit doet verbeteren.

Er zijn diverse stappen aangewezen om te trachten te voorkomen dat geschillen met ouders ontaarden in conflicten waarbij het gedrag van ouders onaanvaardbaar wordt. Hiervoor verwijzen wij naar het protocol "schorsing en verwijdering".

6.5. Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich mee brengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren.

Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!'

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments', als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren kinderen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) in gesprek te gaan.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.

In het kader van De Vreedzame school besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren.

6.6. Grensoverschrijdend gedrag

Wij erkennen verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag. Wij denken hierbij aan:

- overmatig seksueel getint gedrag binnen de school tussen leerlingen
- vermoeden van huiselijk geweld, mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik bij een leerling.
- fysiek geweld, agressief gedrag

bijlage 3: vermoeden van huiselijk geweld (CPOV)

bijlage 4: Stappen bij overmatig seksueel getint gedrag binnen de school tussen leerlingen

Bijlage 5: Handelen bij agressief gedrag

7.0. Aandachtsfunctionaris

Van scholen wordt verwacht dat ze een teamlid (of meerdere teamleden) belasten met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Wij kiezen ervoor om deze taak mee te nemen in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school, en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming.

De taken van een 'antipestcoördinator' zijn op onze school opgenomen in de taken van de coördinator Vreedzame School (en van de stuurgroep Vreedzame School) vormen samen de aandachtsfunctionaris. De taakomschrijving van de aandachtsfunctionaris ziet er als volgt uit:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. burgerschap/De Vreedzame School binnen het curriculum en het sociaalpedagogische klimaat van de school.
- Het bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen mede in het kader van de wet BiO.
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van burgerschap/De Vreedzame School.
Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, ondersteunen van beginnende collega's op het betreffende vakgebied, bieden van klassenconsultatie en nabespreking.
- Draagt bij aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied. Bij directie adviseren naar aanleiding van de analyse van kengetallen (bijv. de Veiligheidsthermometer) bij het bieden van een passend onderwijsaanbod op het vakgebied.

Bewust bezig zijn met goed (vakdidactisch) onderwijs, experimenteren en onderzoeken. Deelnemen aan conferenties en studiedagen en informatie doorspelen.

- Bewaken van de kwaliteit van de uitvoering van De Vreedzame School.
- Zorg dragen voor afname kwaliteitszorginstrument Vreedzaam (waaronder Vragenlijst Groepsklimaat, Veiligheidsthermometer, Borgingsinstrument).
- De Vreedzame School agenderen in de teamvergaderingen. (ATB)
- Scholen en coachen nieuwe leerkrachten.
- Organiseren ouderbijeenkomsten rondom De Vreedzame School.
- Verzorgen van de nieuwsbrieven voor ouders over De Vreedzame School.
- Het zorg dragen voor de zichtbaarheid van De Vreedzame School in lokalen, gangen en andere plekken in en om het gebouw.
- Verzorgen van de jaarlijkse mediatorentraining.
- Fungeren als contactpersoon voor de leerling- mediators; regelmatig evaluatie met mediators.
- Neemt jaarlijks deel aan het incidenten evaluatiegesprek met directie en de veiligheidscoördinator.

8.0. Veiligheidscoördinator

Het aanspreekpunt binnen onze school is Wim van Beek. Hij is de beheerder van het gebouw. Het aanspreekpunt is betrokken bij het boven schoolse veiligheidsbeleid en bij de fysieke veiligheid binnen de school. Ook neem het aanspreekpunt deel aan het jaarlijkse evaluatiegesprek met de directie, aandachtsfunctionaris en de veiligheidscoördinator.

9.0. Contactpersonen

Naast de veiligheidscoördinator, de aandacht functionaris hebben wij op school een contactpersonen. Deze contactpersonen worden betrokken bij situaties als er sprake is van verstoorde relaties in de onderlinge omgang, waarbij (een) leerling(en), en/of leerkrachten is/zijn betrokken. Ook kunnen deze contactpersonen worden benaderd als er grensoverschrijdende situaties zijn ontstaan of als er sprake is van onveilige situaties.

Op onze school is Irene Westeneng (a.i. Irene Westeneng) als contactpersoon aangesteld.

Deze contactpersoon gaat jaarlijks de groepen langs om zich voor te stellen aan de kinderen en te praten over onveilige situaties in de persoonlijke levenssfeer en wat je dan kan doen.

Om de veiligheidscoördinator en de contactpersoon te ondersteunen is Jop Urbanus aangesteld.

De contactpersoon is voor de kinderen ook te bereiken via een brievenbus.

10.0. Incidenten bespreking

Jaarlijks (mei) worden de incidenten van het lopende schooljaar besproken met de veiligheidscoördinator, de aandachtsfunctionaris en directie. Het betreffen de fysieke en sociale incidenten. Hierbij bespreken wij de incidenten die zijn genoteerd in Parnassys. In dit overleg analyseren wij de incidenten en formuleren wij verbeterpunten.

11.0. Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten. En over bij wie ze terecht kunnen als er iets is. We nemen ouders heel serieus daarin.

Om er voor te zorgen dat de veiligheid in en om de school iets wordt waarvoor ouders en school zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen, gaan we met ouders het gesprek aan. Dat doen we door het organiseren van een ouderavond waarin de dialoog over de sociale veiligheid centraal staat.

Bijlagen:

Bijlage 1 (afname moment rond de herfstvakantie)

Veiligheidsthermometer groep 3 en 4

Naam leerling..... groep.....

School

Schooljaar

Afnamedatum

	 NEE	 JA
1. Ben je deze week wel eens bang geweest in de klas?		
2. Ben je deze week wel eens bang geweest in school? (bijvoorbeeld in de gang of het toilet)		
3. Ben je deze week wel eens bang geweest op de speelplaats?		
4. Ben je deze week wel eens bang geweest toen je van huis naar school liep of fietste?		
5. Ben je deze week wel eens geschopt of geslagen?		

6. Ben je deze week op school wel eens uitgescholden?		
7. Ben je deze week op school wel eens uitgelachen?		
8. Ben je deze week op school wel eens gepest?		

De veiligheidsthermometer voor groep 3 en 4

De Veiligheidsthermometer is een instrument om zicht te krijgen op de gevoelens van (on)veiligheid van de leerlingen. Het is te gebruiken:

- Om een indruk te krijgen van de veiligheidsbeleving van **individuele** kinderen.
- Om een indruk te krijgen van de veiligheidsbeleving van de **groep** als geheel.
- Als aanleiding voor een **gesprek** hierover met de groep of individuele kinderen.

Aanwijzingen voor afname

1. De Veiligheidsthermometer kan zeker bij de kleuters het beste in kleine groepjes of individueel worden afgenomen.
2. Voorafgaand aan de vragen voert u een introductiegesprek in de klas waarin u aangeeft wat u met deze vragen wilt.
3. Er staan 8 vragen op de lijst. Iedere vraag wordt voorgelezen en de kinderen kleuren het gezichtje dat voor hen van toepassing is: ☹ bij nee, ☺ bij ja. U herhaalt bij elke vraag de opdracht tot de kinderen het begrepen hebben: *“Als je niet bang bent geweest kleur je het blij gezichtje. Als je wel bang bent geweest kleur je het verdrietige gezichtje.”*
4. Vraag of de kinderen de vraag helemaal begrepen hebben en besteed zo nodig aandacht aan moeilijke woorden zoals bijvoorbeeld “uitgescholden”, “uitgelachen” en “gestolen”. Wanneer bij de kleuters blijkt dat de afname van de thermometer alleen mogelijk is na een individueel gesprekje over (on)veiligheid, bestaat hier vanzelfsprekend geen bezwaar tegen.
5. De Veiligheidsthermometer kan het best op vrijdag worden afgenomen, aangezien het in alle vragen om hun beleving in ‘deze week’ gaat.

Nagesprek

U werkt eerst alle vragen af en kunt daarna met de kinderen napraten over wat ze ingevuld hebben. Dat levert u wellicht waardevolle aanvullende informatie op over de beleving van uw leerlingen. U herhaalt daarbij de vraag en benoemt wat een kind ingevuld heeft. Als het kind er niet uit zichzelf wat over vertelt, kunt u vragen naar de situatie waarin het bang was, wanneer dat was, hoe het kwam enz. U geeft geen oordeel over het antwoord in de trant van: "maar daar hoef je toch helemaal niet bang voor te zijn" of iets dergelijks. U vat samen wat het kind vertelt en accepteert het antwoord. Ook voorkomt u dat kinderen oordelen gaan uitspreken over elkaar. Wel kunt u de kinderen vragen wat er aan de onveiligheidsgevoelens gedaan zou kunnen worden.

Verwerking

Wanneer alle leerlingen een Veiligheidsthermometer hebben ingevuld, totaliseert u de resultaten op het **groepsoverzicht**. Deze resultaten worden opgenomen in de Veiligheidsanalyse van de school.

Normen

Exacte normen die aangeven wat normaal en wat verontrustend is, zijn er niet. Bij een regelmatige afname kunt u normen ontwikkelen voor uw specifieke situatie. Ook krijgt u, bij herhaalde afname, een indruk of de gevoelens van veiligheid toe- of afnemen, zowel per individu als in de groep.

Bijlage 2 (afname: rond de herfstvakantie)

Sociale (incl Vreedzame School) en fysieke veiligheid vragenlijst voor leerlingen

Meerkeuzevragen

Ben je een jongen of een meisje? Meerkeuzevraag

Jongen

Meisje

In welke groep zit je? Meerkeuzevraag

Groep 5a

Groep 5b

Groep 6a

Groep 6b

Groep 7a

Groep 7b

Groep 8a

Groep 8b

Junior Academie

Algemeen (1) EIGEN

Ik voel me veilig op school EIGEN

Ik voel me veilig op het schoolplein EIGEN

We maken samen met de leraar de klassenregels EIGEN

De leraar helpt mee zodat iedereen zich aan de regels houdt EIGEN

De leerlingen helpen elkaar zodat iedereen zich aan de regels houdt EIGEN

De leraar zorgt ervoor, dat ruzies worden uitgesproken EIGEN

We bespreken in de klas hoe je met elkaar omgaat EIGEN

We oefenen in de klas hoe je met elkaar omgaat EIGEN

We stellen in de klas samen regels op om goed met elkaar om te (kunnen) gaan EIGEN

We leren samen te werken EIGEN

We leren dingen over mensen uit andere landen en met andere gewoonten of geloof EIGEN

Ik help iemand als die wordt gepest (langdurig geplaagd zonder dat die het wil) EIGEN

Ik help iemand als die wordt gediscrimineerd
(als iemand anders wordt behandeld om zijn/haar geslacht, geloof of afkomst) EIGEN

De leraar steunt kinderen die te maken hebben met pesten, geweld en/of bedreigingen EIGEN

De mediator helpt in de pauzes mee dat conflicten opgelost worden EIGEN

Algemeen (2) EIGEN

De leraar zegt er iets van als er leerlingen gepest (langdurig geplaagd) worden EIGEN

De leraar zegt er iets van als er leerlingen uitgelachen worden EIGEN

De leraar ondersteunt je, zodat je voor andere leerlingen niet bang hoeft te zijn EIGEN

De leraar ondersteunt je zodat je voor andere volwassenen in de school niet bang hoeft te zijn

Ik ben niet bang voor iets of iemand op school EIGEN

Incidenten EIGEN

Op school zorgen we voor veiligheid, zodat ik geen last heb van geweld EIGEN

Op school zorgen we voor veiligheid, zodat ik geen last heb van bedreigingen EIGEN

Op school zorgen we voor veiligheid, zodat ik niet word uitgescholden **EIGEN**

Op school zorgen we voor veiligheid, zodat ik niet word gepest
(langdurig geplaagd tegen mijn wil) **EIGEN**

Op school zorgen we voor veiligheid, zodat ik niet word gediscrimineerd
(dat ik niet anders behandeld word om geslacht, geloof of afkomst) **EIGEN**

Op school zorgen we voor veiligheid, zodat mijn spullen niet vernield of gestolen worden **EIGEN**

Welbevinden **EIGEN**

Ik heb het gevoel dat ik anders mag zijn dan andere kinderen **EIGEN**

Ik merk dat andere kinderen ook voor mij willen zorgen **EIGEN**

Op onze school zoeken we samen naar oplossingen **EIGEN**

De leraar luistert echt naar me als ik wat wil vertellen **EIGEN**

Mijn klasgenoten luisteren als ik wat wil vertellen **EIGEN**

De leraar geeft regelmatig opstekers in de klas **EIGEN**

De kinderen geven elkaar regelmatig opstekers in de klas **EIGEN**

De leraar doet wat hij of zij belooft **EIGEN**

Ik vind het fijn om naar school te gaan **EIGEN**

Als ik iets naars meemaak voel ik me vrij genoeg om het aan de leraar te vertellen **EIGEN**

Rapportcijfer **EIGEN**

Ik geef de hele school voor hoe ik me daar voel het cijfer.... **Rapportcijfer EIGEN**

Ik voel me veilig op school en geef daarvoor het cijfer.... **EIGEN**

Bijlage 3

Zie protocol huiselijk geweld & kindermishandeling CPOV

Bijlage 4

Stappen bij overmatig seksueel getint gedrag binnen de school tussen leerlingen:

De volgende stappen kunnen worden genomen als er sprake is van seksuele pressie tussen kinderen.

Voer gesprekken

- Maak afspraken over welke gesprekken gaan plaatsvinden en met wie.
- Het (vermoeden van) seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt besproken met de leerkracht van de betrokken kinderen, de contactpersoon en de directie.
- Nodig ouders van betrokken kinderen uit voor een gesprek waarin de zorg van de school (voor betrokken kind en de veiligheid voor andere kinderen) wordt gedeeld. Probeer je samen verantwoordelijk te voelen. Ouders die de school als tegenstander zien kunnen voor veel problemen zorgen (klacht indienen, hetze beginnen tegen 'dadertje', pers erbij halen).
- Voorkom het formeren van partijen door de betrokken ouders samen te brengen waardoor ze samen 'bezorgde ouders' worden. Neem ouders serieus maar maak het voorval niet erger dan het is.
- Splits de ouders van de betrokken kinderen over verschillende contactpersonen op school of schakel de externe vertrouwenspersoon in als er maar één contactpersoon op school is. De belangen van de verschillende ouders lopen namelijk uiteen en één contactpersoon kan er niet voor beide partijen zijn.
- Voer gesprekken met ouders bij voorkeur met z'n tweeën (bijvoorbeeld contactpersoon en leerkracht van kind).
- Spreek in termen van 'betrokken kinderen' in plaats van 'dader/pleger' en 'slachtoffer' omdat deze de schuldvraag benadrukken. Het kind dat het initiatief nam kan evengoed het 'slachtoffer' zijn van het misbruik.
- Bespreek met de ouders mogelijke oplossingen. Wellicht is een begeleid gesprek met beide kinderen waarin excuses worden aangeboden en een actieplan waarin maatregelen en afspraken worden vastgelegd voldoende om de veiligheid van de kinderen te garanderen.
- In alle gevallen doet de school melding bij de externe vertrouwenspersoon.
- In alle gevallen wordt het incident vastgelegd in de incidentenregistratie.

Bijlage 5

Handelen bij agressief gedrag

Vuistregels bij agressief gedrag:

- Tolereer agressie nooit.
- Van negeren verdwijnt het niet, dus optreden is altijd nodig.
- Blijf zelf rustig, ga niet terug schreeuwen naar een boos kind.
- Als het kind iemand slaat of schopt haal je het kind meteen weg. Blijf daarbij zo rustig mogelijk.
- Houd oogcontact.
- Ga op dit moment niet in discussie. Het kind kan fysiologisch gezien niet luisteren. Erken wel dat je begrijpt dat de ander boos is, ook als je er helemaal niets van begrijpt.
- Geef aan dat dit gedrag onacceptabel is, maar keur niet het kind af.
- Probeer het kind mee te nemen uit de situatie. Als het kind niet mee wil dan ga je zelf weg met je groep. Vertel het kind dat jullie nu weggaan en terugkomen als het kind gekalmeerd is.

Vervolgens:

- Als het kind weer afgekoeld is (en jijzelf ook), moet je met het kind gaan praten. Doe dit op een rustige plek, waar niet iedereen mee kan luisteren. Als het kind afgekoeld is, is er grote kans dat het zich schaamt voor de uitbarsting. Een beetje privacy kan dan geen kwaad.
- Probeer in gesprek te gaan.
- Probeer onbevangen te luisteren naar het kind. Zijn er in de ogen van het kind gegronde redenen voor de agressie?
- Keur het agressieve gedrag af (en niet het kind). Zoek samen naar alternatieven.
- Straf werkt in de regel niet als middel om agressie te doen verdwijnen. Veeleer is het omgekeerde het geval.
- Soms ontkom je uiteraard niet aan straf geven, maar bedenk dat een hele zware straf niet meer effect heeft dan een redelijke straf.
- Als je met het kind in gesprek bent, spreek dan ook consequenties af voor als het weer gebeurt.
- Vraag wat het kind zelf denkt nodig te hebben om nieuwe agressie te voorkomen. Spreek eventueel een teken af samen.
- Vergeet niet om ook met je klas te praten over het gebeurde. Konden zij helpen de agressie te voorkomen?

- Kunnen zij volgende keer mee helpen de uitbarsting te voorkomen? Probeer dit niet alleen toe te spitsen op een losstaand incident, maar ook breder te trekken naar een algemene omgangsregel.(vormen van een steungroep)

Ouders

Omdat het om jonge kinderen gaat, moet de school in haar aanpak samenwerken met ouders/verzorgers.

Zowel met de ouders/verzorgers van de verstoorders, als met de ouders/verzorgers van de andere kinderen.

Zij moeten worden geïnformeerd over de aanpak van de school. Om succesvol te zijn in de aanpak van agressief gedrag, is het belangrijk dat ouders/verzorgers in de thuissituatie de aanpak van de school steunen en versterken.

Ouders zijn in eerste instantie de opvoeders van hun kind en dienen hun verantwoordelijkheid te nemen.

Als een kind bijvoorbeeld op school door de leerkracht wordt aangesproken op zijn/haar gedrag kan het niet zo zijn, dat de leerkracht vervolgens op zijn/haar kop krijgt van een ouder. Betrek de ouders bij de aanpak van agressief gedrag. Een leerkracht kan ouders vragen stellen als:

- Wat gaat u (als ouder) doen om het kind te
- motiveren zich te gedragen in de groep?
- Kan de school u daarbij helpen?
- Wat verwacht u van de school?
- Wie doet wat, waar en wanneer?
- Laten we wekelijks/maandelijks contact houden

Bronnen:

- Werken aan sociale veiligheid van De Vreedzame School (CED groep)

Vragenlijst over pesten

Hoe heet je?

.....

Deze vragen gaan over pesten, maar wat is dat ook al weer?

Plagen	Pesten
<ul style="list-style-type: none"> • Plagen is onschuldig bedoeld. • Het is niet altijd grappig, maar het is in ieder geval niet gemeen bedoeld. • Plagen overkomt iedereen wel eens. In de klas leer je hoe je hier goed op kunt reageren.	<ul style="list-style-type: none"> • Pesten gebeurt niet per ongeluk. • Het is bedoeld om pijn te doen. • Het gebeurt vaker dan één of twee keer. • Het houdt niet vanzelf op. • Het wordt niet expres uitgelokt. • De pester of pesters zijn sterker dan wie gepest wordt.

Deze vragen gaan dus niet over plagen, maar **wel** over **PESTEN**.

Wordt er in de klas gepest?

Ja / Nee

Door wie wordt er gepest?

.....

Word jij gepest?

Ja / Nee

Wordt er iemand anders gepest?

Ja / Nee

Wie wordt er gepest volgens jou?

.....

Hoe wordt hij/zij gepest?

Na het invullen van deze lijst voel ik me:

Boos/ verdrietig

Gewoon Blij

Vragenlijst I

Vul dit briefje in maar wees wel eerlijk!

© www.pestbriefje.com

Naam: ..... Klas/Groep: ..... Leerkracht: .....

Door wie word je gepest? ..... en ..... en .....

Hoe word je gepest? Utlachen / uitschelden je mag niet meedoen / leugens over je vertellen / spullen
afpakken of kapotmaken / bedreigen of bang maken / lelijke dingen zeggen / aanraken
of beetpakken / duwen / schoppen / slaan / anders: .....

Je wordt gepest met je (bril, haar, kleding) .....

Waar word je gepest? In de klas / in de school / op het plein / buiten de school / .....

Wanneer word je gepest? Voor schooltijd / tijdens de les / in de pauze / na schooltijd

Wie is de ergste pester? ..... waarom? .....

Wie is de leider / baas bij het pesten? .....

Wie helpt jou? ..... Wie is jouw vriend(in)? .....

Tegen wie heb je gezegd dat je gepest wordt? meester / juf / directeur .....

Wat is er toen tegen je gezegd? .....

Heb je thuis gezegd dat je gepest wordt? ja / nee

Wil je er met iemand over praten? ja / nee / weet ik niet

Wil je dat er in de klas over wordt gepraat? ja / nee / weet ik niet

Welke klachten heb je? huilen / slecht slapen / bang / pijn / bloed / .....

Zijn er spullen afgepakt of kapotgemaakt? ja / nee / .....

De pester moet: ophouden / straf krijgen / .....

Wat heb je zelf gedaan? terugschelden / terugslaan of schoppen / utlachen / .....

Heb je hier straf voor gekregen? ja / nee / nog niet

Heb je zelf wel eens gepest? ja / nee omdat .....

Is dit de eerste keer dat je deze vragenlijst invult ja / nee / .....

Lees de vragen en de antwoorden nog een keer na. Heb je een fout gemaakt? Vraag dan om een nieuw briefje. Ben je niet helemaal eerlijk geweest? Vraag dan ook om een nieuw briefje.

Ik heb GEEN fouten gemaakt en ik heb EERLIJK antwoord gegeven zonder iets te verzinnen.

bijlage 7 (pestbriefje 1)

Wij zijn aardig voor elkaar

Beloning bij volle kaart: .....

Zet een kruis door een lieveheersbeestje als er een hele dag niemand is gepest in jullie klas.

Beloningskaart

Deze week wil ik werken aan:

Dag	Dagdelen			Opmerking
Maandag	kleine pauze	grote pauze	einde dag	
Dinsdag	kleine pauze	grote pauze	einde dag	
Woensdag	kleine pauze	einde dag		
Donderdag	kleine pauze	grote pauze	einde dag	
Vrijdag	kleine pauze	einde dag		